

діяльності", а саме: 91 „Загальновиробничі витрати", 92 "Адміністративні витрати", 93 „Витрати на збут" та 94 "Інші витрати операційної діяльності".

Досить важливим аспектом удосконалення обліку непрямих витрат є проблема їх розподілу відносно різних сегментів підприємства. В якості сегмента виступає продукція, структурні підрозділи, види виробництва тощо.

Процес розподілу непрямих витрат складається із трьох основних етапів: вибір об'єкта обліку витрат; вибір та акумуляція витрат, що відносяться до певного об'єкта; вибір бази розподілу витрат.

Проте, велика кількість баз розподілу непрямих витрат викликана особливістю діяльності підприємств молочної галузі та їх структурою. Застосування однієї і тієї ж бази розподілу в окремих цехах, які відрізняються технологічними особливостями виробництва, негативно впливає на формування виробничої собівартості, тому для молокопереробних підприємств доцільно здійснювати розподіл непрямих витрат з врахуванням цехової структури з індивідуальним підбором бази розподілу.

УДК 657

Н.В. СЕМЕНИШЕНА, к.е.н.,
кафедра бухгалтерського обліку,
Подільський державний аграрно-технічний університет

ДО ПИТАННЯ ДЕФІНІЦІЇ "УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК" НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ

Тема управлінського обліку в даний час є однією з самих дискусійних в теорії і практиці управління в Україні. Перш за все немає ясності в самому об'єкті (предметі) управлінського обліку. Відповідно і питання про методик формування звітної інформації в контексті «так званого» управлінського обліку виключно важливе.

Незважаючи на публікації останніх років, що вказують на явні відмінні риси фінансового і управлінського обліку, варто мати на увазі їх єдину основну функцію в загальній системі управління підприємством і в єдиному процесі прийняття управлінських рішень. Такою функцією є інформаційне (перспективне або ретроспективне) відображення економічного стану підприємства через систему спеціальних показників, які формуються за допомогою спеціальних бухгалтерських прийомів і методів.

Однією з обставин, що зумовила дискусійність даного питання, на наш погляд, - це накладення змісту західного управлінського обліку, перекладами якого переповнені полиці книжкових магазинів ділової літератури, на сутність і зміст (предмету, об'єктів, цілей, завдань) учбового плану вітчизняних дисциплін і наукових напрямів економічного профілю. Ця дискусійність наклала свій відбиток і на побудову програми учбового курсу для професійних бухгалтерів: управлінський облік є третім після фінансового обліку елементом дисципліни саме бухгалтерського обліку.

Але ж загальновідомо, що фахівець з кваліфікацією "економіст" в радянські часи повинен був володіти знаннями по наступному колу економічних дисциплін: статистика, бухгалтерський облік, наукова організація праці і технічне нормування, обчислювальні машини і програмування на ЕОМ, математичні методи і моделі в плануванні і управлінні, фінанси, право, автоматизовані системи управління підприємствами, основи управління, аналіз господарської діяльності, економіка галузі, організація і планування і ін.

Загальновідомо, що управлінські дії реалізуються за допомогою основних функцій управління, взаємозв'язок і взаємодія яких утворюють замкнутий цикл управління: ... Аналіз ... Планування ... Організація ... Облік ... Контроль ... Регулювання ... Аналіз. Функція ухвалення рішень в даному циклі управління не виділена, оскільки вона є зв'язуючою управлінською функцією, тобто мається на увазі її присутність на всіх етапах управлінського циклу.

Отже, стає зрозумілим, що термін "Управлінський облік", перекладений з англійської мови, - в оригіналі - management

accounting або managerial accounting, - є некоретним і містить в собі деяку суперечність, оскільки з погляду класичної теорії управління будь-який облік є функцією управління, тому облік апорі за своєю природою не може бути не управлінським.

Крім того, немає одностайності у поглядах науковців на дефініцію «управлінський облік». Думки авторів різняться від розуміння управлінського обліку у вузькому сенсі цього слова, а саме як підсистеми бухгалтерського обліку, що включає збір, реєстрацію і узагальнення інформації, до трактування його в широкому сенсі як системи управління підприємством, що охоплює всі функції управління: планування, організацію, власне облік, контроль, аналіз, ухвалення рішень. Тобто, образно кажучи, в ув'язці "управлінський облік" одні автори "ставлять наголос" на слові "облік", інші - на слові "управлінський".

Можна зробити висновок, що управлінський облік об'єднує в єдину систему планування, облік і аналіз витрат по видах, місцях формування і об'єктах калькуляції, нормативний облік на базі повної і скороченої собівартості, методи її калькуляції, планування, облік і аналіз виробничих інвестицій, прогноз, облік і аналіз результатів від їх реалізації. А, отже, управлінський облік є конгломератом наук, різних економічних дисциплін, що включає в себе елементи методу бухгалтерського обліку (зокрема, рахунки і подвійний запис; інвентаризація та документація; оцінка і калькулювання); елементи статистики (індексний метод); прийоми економічного аналізу (факторний аналіз); математичні методи (кореляція, лінійне програмування, спосіб найменших квадратів тощо).

Однак варто зауважити, що формування міцного підґрунтя для процесу прийняття рішень можливе лише при *поєднанні* оперативного, бухгалтерського та статистичного обліків, що органічно пов'язані між собою, взаємно доповнюють один одного, хоча і відрізняються сферою застосування, призначенням і способом здійснення), що у вітчизняній науці здавна називається *господарським обліком*.

Крім того, саме бухгалтерський облік призначений для того, щоб наочно відображати інформацію про діяльність підпри-

ємства і завдання його – управляти бізнесом, а, відтак, створювати управлінський облік з дублюванням документів на підприємстві, де грамотно поставлений бухгалтерський облік, - безглузді витрати часу і коштів. Чинне законодавство дозволяє підприємству побудувати бухгалтерський облік так, щоб на основі його даних здійснювати управлінський аналіз.

Облік завжди і в усіх формах поставляє інформацію для управління, а в системі управління формує разом з аналізом контур кібернетичного (зворотного) зв'язку.

Тобто ми приходимо не до фантазмагоричної ідеї, котра активно пропагандується у вітчизняній літературі, коли потрібно вести три обліки, а до цілком конструктивної, загальноприйнятої у світовій практиці – облік ведеться один, а от звітність формується, виходячи з інформаційних потреб (шляхом реалізації інформаційного запиту та його адресації) користувачів (підкр. автором).

Крім того, вважаємо, що це комплексний метод внутрішньогосподарського управління, схожий на добре відомий у минулому вітчизняний внутрішньогосподарський розрахунок. Це нове прочитання методів внутрішньогосподарського розрахунку, “просунуте” і пристосоване до умов ринкової економіки.

УДК 631.162

*Т.М. СЛЕСАР, к.е.н., доц.,
кафедра бухгалтерського обліку і аудиту,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

РОЛЬ ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ВИРОБНИЦТВОМ

Підвищення ефективності виробництва, його інтенсифікація неможливі без докорінного покращення всієї системи управління економічним механізмом. Прийняття оптимальних управлінських рішень на всіх рівнях, організація контролю за економі-